

Transport

Tilsyn hos virksomheten – tema ved kontroll

Arbeidstilsynet
Faktaark

Transportbransjen er blant de bransjene som er mest utsatt for skader og ulykker. I 2015–2016 har derfor Arbeidstilsynet en nasjonal satsing i næringen, særlig rettet mot gods- og turbildelen.

Lettere å drive lovlig

Gjennom kontroll og veiledning vil vi gi aktørene mer kunnskap og forståelse om reglene i norsk arbeidsliv, og dermed bedre grunnlag for å følge disse.

Satsingen skal også bidra til

- at flere arbeidstakere har lovlige arbeidsbetingelser, med fokus på grunnleggende rettigheter
- færre arbeidsulykker og arbeidsrelaterte belastninger som kan føre til sykefravær og helseplager
- at arbeidstakere får allmenngjort lønn og diett, samt dekket utgifter til kost og losji

Utfordringer i bransjen

Lange arbeidsdager og arbeidsuker samt skift- og nattarbeid er utbredt i transportnæringen, og arbeidstid er en utfordring for flere yrkesgrupper i bransjen. I deler av næringen gir manuell håndtering av gods og varer økt risiko for ergonomiske belastninger og ulykker.

Transportbransjen er en av de mest ulykkesutsatte bransjene i Norge. Når det skjer arbeidsulykker i næringen, er skadene ofte alvorlige. De siste årene har omtrent halvparten av de registrerte dødsulykkene i transportnæringen, vært trafikkulykker.

I tillegg setter virksomheter som bryter reglene for arbeidslivet, stadig større preg på næringen.

Tilsyn for bedre arbeidsmiljø

Gjennom kontroll, både alene og i samarbeid med andre etater, skal Arbeidstilsynet gjøre det vanskeligere å operere i strid med arbeidsmiljøloven.

I 2015 og 2016 gjennomfører Arbeidstilsynet til sammen rundt 2000 tilsyn innenfor gods- og turbilbransjen. En del av tilsynene er koordinert med andre kontrolltater og politiet.

Slik gjennomfører vi tilsyn i transportvirksomheten

I tilsynet vil vi:

- gjennomgå relevant dokumentasjon, f.eks. arbeidskontrakter, arbeidsplaner, timelister, lønnslipper osv.
- snakke med ledere, ansatte, verneombud og andre
- sjekke om dokumentasjon og praksis stemmer overens
- befare lokaler og arbeidsutstyr som for eksempel gaffeltruck og bakløfter
- gi en foreløpig oppsummering og informere om videre prosess (skriftlig tilbakemelding og eventuell oppfølging)

Etter tilsynet

Etter tilsynet vil virksomheten alltid få en skriftlig tilbakemelding. Her kan vi bekrefte at det vi har kontrollert, er i orden, eller vi kan be om mer informasjon og dokumentasjon. Prosessen foregår i dialog med arbeidsgiver og verneombud/ansattes representant.

Tema for tilsyn

På baksiden av faktaarket finner du en oversikt over tema som er aktuelle når vi gjennomfører tilsyn i transportvirksomhetens lokaler (bedriftskontroller). Du finner mer informasjon om de enkelte temaene på www.arbeidstilsynet.no

Tema ved tilsyn hos virksomheten

Arbeidsavtale	Alle arbeidstakere har krav på en skriftlig arbeidsavtale, uansett om de har fast stilling eller midlertidig ansettelse, og uavhengig av stillingsprosent.
HMS-kurs for leder	Arbeidstakere som er satt til å lede andre, skal ha nødvendig kompetanse slik at hensynet til sikkerhet og helse er ivaretatt innenfor lederens ansvarsområde.
Verneombud	Alle virksomheter med ansatte skal ha verneombud. Er dere færre enn 10 ansatte, kan dere gjøre en skriftlig avtale om en annen ordning.
Bedriftshelsetjeneste	Noen bransjer, blant andre transportbransjen, har et mer risikofylt arbeidsmiljø enn andre. Transportbedrifter skal ha godkjent bedriftshelsetjeneste og plan for samarbeid.
Dokumentert sikkerhetsopplæring	Arbeidsutstyr som krever særlig forsiktighet ved bruk, kan bare brukes av arbeidstakere som har dokumentert sikkerhetsopplæring.
Sertifisert sikkerhetsopplæring	Den som skal bruke arbeidsutstyr som er nevnt i § 10-1 og § 10-3 i forskrift om utførelse av arbeid, skal ha praktisk og teoretisk opplæring. Opplæringen skal dokumenteres og være tilgjengelig for verneombudet og tilsynsmyndighetene.
Sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr	Arbeidsgiver har ansvar det blir utført sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr som krever dette, blant annet gaffeltruck og mobilkran.
Periodisk kontroll av arbeidsutstyr	Arbeidsgiver skal gjøre systematisk kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr som har stor risiko for skade ved manglende vedlikehold. Dette gjelder f.eks. bakløftere.
Allmenngjøring	Allmenngjøringsordningen innebærer at bestemte lønns- og arbeidsvilkår er forskriftsfestet. Det betyr at alle som arbeider i en bedrift som faller inn under virkeområdet til forskriften, har krav på lønns- og arbeidsvilkår fra tariffavtalen som er allmenngjort.
Kontroll og overvåkning	Før det innføres kontrolltiltak, for eksempel flåtestyring, skal dette være drøftet med de ansatte i forkant. Videre skal arbeidsgiver ha gitt informasjon om formålet med kontrolltiltaket, praktiske konsekvenser av kontrolltiltaket, og antatt varighet til de berørte arbeidstakerne. Se mer informasjon om dette i egne faktaark for henholdsvis gods- og turbiltransport.
<p>Når det gjelder arbeidstidsbestemmelsene, kan det være to forskjellige regelverk som gjelder. For kjøring som er underlagt kjøre- og hviletidsbestemmelsene, gjelder bestemmelsene i forskrift om arbeidstid for sjåførere (FATS). For kjøring som er unntatt kjøre- og hviletidsreglene, gjelder arbeidsmiljøloven kapittel 10.</p>	
Registrering og kontroll av arbeidstid	Arbeidsgiver har ansvar for at sjåførene registrerer arbeidstid. Registreringen må inneholde start- og sluttidspunkt for hver arbeidsdag, pauser, tilgjengelighetstid og overtid. Utskrift fra fartsskriver er ikke tilstrekkelig. Arbeidsgiver er ansvarlig for å kontrollere at sjåførenes arbeidstid ikke går ut over rammene i forskrift om arbeidstid for sjåførere eller arbeidsmiljøloven kapittel 10.
Arbeidsplaner	Hvis arbeidstakerne arbeider til ulike tider av døgnet, skal det utarbeides en arbeidsplan 14 dager i forveien som viser hvilke uker, dager og tider den enkelte skal arbeide.
Overtidstillegg	Ved overtidarbeid har arbeidstakeren krav på et tillegg på minst 40 prosent av avtalt timelønn. Avtale om lavere prosentsats eller avspasering av overtidstillegget er ikke tillatt.
Hvilepauser i henhold til forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport (FATS)	Sjåfører skal ta hvilepauser ved behov, eller etter maksimalt seks timers arbeidstid. Hvilepausen skal vare i minst 30 minutter dersom samlet arbeidstid utgjør mellom seks og ni timer, og minst 45 minutter dersom samlet arbeidstid er over ni timer. Hvilepausene kan deles opp i perioder på minst 15 minutter.
Hvilepauser i henhold til arbeidsmiljøloven	Arbeidstakere skal ha minst én pause dersom den daglige arbeidstiden overstiger fem og en halv time. Hvis den daglige arbeidstid er minst åtte timer, skal pausene være på totalt minst en halv time. Se arbeidsmiljøloven kapittel 10 .
Helsekontroll ved nattarbeid	Arbeidstakere som arbeider mest om natten, skal få tilbud om gratis helsekontroll.
Arbeid hos flere arbeidsgivere	Arbeidstid = summen av arbeidstakerens jobber og oppdrag i transportnæringen som er underlagt forskriften om kjøre- og hviletid og FATS.